

Η Νέα Υόρκη πρό 100 ετών.

(Εικόν του Σαμπόν)

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΚΟΥΠΟΝΙΑ

(Ανέκδοτο)

Έκεινο τόν καιρό, είχαμε ύπηρετρια τή Σοφία, μιά δυστυχισμένη ζωντοχώρα. Ο άντρας της ό προκομμένος τήν είχε απαραίτησει με τρία κουτσούβελια, γιά νά παντρευτή μιάν άλλη. Κι' ή φτωχιά εκείνη ήταν άναγκασμένη νά ξενοδουλεύη γιά νά τρέψη τά παιδιά της. Τάχε στό σπίτι της μάννας της —δηλαδή μιά κάμαρα σέ μιάν αυλή. Είχε κει κι' έναν άδερφό μικρότερο, τόν Κώστα, πού τόν ύπεραγατούσε. Κι' αυτόν ακόμα έπρωτε νά τόν κοιτάξη, γιαν' οι καιροί ήταν δύσκολοι κι' ό νέος μογιατζής δέν έβρισκε καθεμέρα δουλειά. Τραγουδιστής κιάλας, χαροκόπος, δούλευε μιά μέρα και γλεντούσε με τούς φίλους του τρεις. "Αμα σονόταν τό μεροδούλι, έπρωτε νά τού δίνη χαρτζιλίκι ή Σοφία.

— Πάλι ήθε ό άδερφός σου και σου πήρε λεφτά; τής έλεγα καμιά φορά πού έβλεπα τό μορφονιό νά φεύγη από τό σπίτι μας χαρούμενος.

— Τι νά κάμω; μου άπαντούσε. Τόν λιπάμαι κιάλα. Σήμερα δέν είχε νά πάρη τσιγάρα.

— Φοιμάρε κιάλας;

Κοινούσε θλιβερά τό κεφάλι της :

— "Όλα τά βίτσια τάχει, μιά εινε άγαπησιάρης, ό μασκαράς.

— Μου φαίνεται πώς τόν παραχαϊδεύεις...

Μιά και πού δέν παραχαϊδεύε ή Σοφία; Τά παιδιά της, τή μάννα της, τόν άδερφό της, τά παιδιά μου, τή γυναίκα μου, βλους! Άπορούσα πολύ πώς ό άντρας της τήν απαραίτησε γι' άλλη! Μά υποπίσε ποτέ νά βρη μιά τόσο καλή, τίμα κι' όμορφη ακόμα γυναίκα; Έμεις στό σπίτι μας τήν είχαμε σαν και τί. Ήταν άληθινά θησαυρός. "Όλα τά κλειδιά, όλα τά πράματα, στα χέρια της. Άκόμα και τά πορτοφόλια μας. Πόσες φορές, έμα έρχόταν κανένας πρσί νά πληρωθή και μεϊς είμαστε ακόμα στό κρεβάτι, ή γυναίκα μου ή εγώ τής λέγαμε :

— Σοφία, νά εκεί εινε τό πορτοφόλι μου.. Πάρε και πλήρωσ' τον.

Λοιπόν, αυτή τή γυναίκα, πού δέν θάπαρνε ποτέ ούτε βελόνα από χάμω, τήν ύποπτεύηκα κάποτε πώς μου έκλεβε... τσιγάρα! Γιατι παρατήρησα πώς όταν έστελνα τόν ύπρητέη νά μου πάρη, τόν φύλαγε στη σαΐα, τού έπαρνε τό πακέτο και μου τό έφερνε άνοιχτό. Άκόμα, όταν έβγαίνα άπ' τό γραφείο μου κι' άφίνα τό πακέτο μου στό τραπέζι, γυρίζοντας τό έβρισκα καμιά φορά μεταποτισμένο και μισανοιγτό.

— Πούως μπήκε στό γραφείο μου, Σοφία;

— Έγώ, κύριε... σάς άδειασα τό τασάκι.

Και τέλος, μιά μέρα τήν έπασα, καθώς έπαρνε νά μου άδειάσει τό καλάθι, νά μαζεύη από μέσα τάδεκα πακέτα.

«Αυτό εινε, σκέφτηκα. Μου κλέβει τσιγάρα γιά νά δίνη τού άδερφού της. Ψάχνει και τά πεταμένα κουτιά μην έμεινε μέσα κανένα τσιγάρο...».

Μου φαινόταν βέβαια περιεργο, μιά δέν μπορούσα νά ύποθέσω τίποτ' άλλο. Όποσδήποτε δέν εινε τίποτα. Ούτ' είχαμ τή σκέψη, γιά ν' άνησυχήσω, πώς άφού έκλεβε τσιγάρα, ήταν ίκανή νά κλέψη κι' ό,τιδήποτε. Κι' έξακολούθησα νά τής έχω τήν πρώτη ύπόληψη κι' έμπιστοσύνη.

Μιά μέρα όμως, χτύπησα τό μετόλι μου και καταντράστρα. Νά μιν τό καταλάβω άμέσως και νά κακοβάλω γιά τή Σοφία!

"Έτυχε νά βρεθώ στό κεραλόκαλο, τήν ώρα πού έπαρνε άπ' τά χέρια τού ύπρητέη τό πακέτο. Δέν με άκουσε πού βγήκα, δέν τραταζόταν πώς ήμουν από πίσω της. Και τήν είδα νά σάξη βιαστικά τά τυλιγμένα τού πακέτου, νά τό άνοίξη, νά τό φάχνη και νά βγάξη από μέσα —χι τσιγάρο, γιά τόνωμα τού Θεού! — αλλά ένα χαρτάκι, ένα κομματάκι τσιγαρόχαρτο!

Τότε θυμήθηκα: Τά πακέτα πού άγόραζα κείνο τόν καιρό, είχαν μέσα από ένα τέτοιο χαρτάκι, «κουπόνια» πού έλεγε :

«Με 50 κουπόνια ως τό παρόν, λαμβάνετε δωρεάν από τόν καπνοπώλην σας

Ένα κοινί ταυγάρετα της Καπνοβιομηχανίας μας. "Αν ό καπνοπό- λης σας άρρηθή, άποσάθτε άμέσως εις τό Κεντρικόν...".

Νά, αυτό ήταν! Η Σοφία μάζευε τα κοινόνια. Κι' άμα τάκανε πενήντα, τα πήγαινε στον καπνοπώλη μου κι' έπαυσε χάρισμα ένα άλλωστε πακέτο ταυγάρα για τον κανακάρη τον αδερφό της!

Ντόσθηκε κι' εκείνη καθώς με είδε, γυρίζοντας, πίσω της, έκρυ- ψε το χατίρα και μου έπεινε τό πακέτο λέγοντας :

- Τά ταυγάρα σας.
- Μου τάνοιξες κιόλα, βλέπω...
- Μά πάντα σάς τ' άνοιγω... να μην κάνετε τον κόπο...
- Εύχαριστώ.

Γιατί άραγε ήθελε να μου τό κρήνη, σά νάταν κλεψιά ; Άλλη στή θέση της, όχι μόνο θά μου τόλεγε, αλλά και θά με παρακαλού- σε ίσως να της φιλώα αυτά τα κοινόνια που τ' αποδοσα. Η Σοφία όμως είχε πολλές ενδοσθησίες και λιτότητες. Και πρώτα—πρώτα δέ θάθελε ποτέ να μου φροντίση εστω και μια τόσο μικρή φροντίδα. Έπειτα φοβόταν μή της έλεγα κάτι πώς παραχαϊδεύει τον Κώστα. Γιατί πολλές φορές της είχα πει πώς τον χαλούσε με τά χάδια της, τά χαριζιλίκια της, και τον συνήθιζε να μη τον παρανοιάζει όταν δεν είχε δουλειά...

Από κείνη την ήμερα, χωρίς να εξηγηθώμε καθόλου, όταν ή Σοφία δεν πρόφτανε τον ύ- πηρέτη στη σκάλα κι' άνοιγα τό πακέτο εγώ, πάντα θυμώδιον να βράζω τό κοινόνια και να τό άφίνω στο δισκάκι του γραφείου μου. Τό πρωί που μου αναγίριζε, τόδρωσε και τόπαιαν. Τό έ- διο κι' όταν έμεινε στο σπίτι της μια—δυό, και κάποτε περισσότερες, ήμερες. Γιατί έξέχασα να πώ, πώς την είχαμε με την ήμερα. Έρχόταν τό πρωί κι' έφαινε τό θράδι, να κοιτάζει τά παιδιά της. Κι' άμα ήταν βαριά άρρωστο κανέν' από τά τρία, ή ή μάνα της, ή ό Κώστας, καθόταν κον- τά τους. Τότε τά κοινόνια στο δισκάκι μου σω- ρευόνταν, και την πρώτη μέρα που ξαναρχόταν, ή Σοφία τάπαυσε μαζεύενα.

Βέβαια θάξε καταλάβει πώς μάντευα πιά τό μυστικό της. Κι' ούτε τον ύπηρετή φάλαγε πιά για ν' άνοιξη αυτή τό πακέτο, ούτε στο γραφείο μου έπαινε, όταν έβγαίνα εγώ, για να μου τό ξεφορτίη βιαστικά. Ηέξω πώς δεν πετούσα πιά κοινόνια. Τό φιλώα γι' αυτήν. Σιγά—σιγά ειχ' άποχτήσει αυτή τή συνήθεια. Και τόκανα σχε- δόν μηχανικά.

***

"Άξαφνα... συμφορά!

"Ένα πρωί, άφου έλειψε τρεις—τέσσερες ή- μέρες, ή Σοφία ξανάρθε στο σπίτι μας συγχυ- σμένη, λυπημένη, κλαμένη, έλεινή.

— "Α! Τί έπαθες, Σοφία ;

— "Ο Κώστας!.. ό Κώστας" μας!.. είνε φτι- σικός!

Και μας τά ειπε κλαίγοντας :

Τό γεμώνα, τό παιδί είχε άρπάξει μια πνευ- μονία. Έγινε τότε καλά, μά του είχαν πεινι- εδέκατες. Δεν έδωσαν προσοχή, ενόμιζαν πως ήταν από την άδυναμία. Και τον μπόιζαναν δυο μπουρσίαν. Του κάωου. Τά εδέκατες έπέμειναν, ή άδυναμία μεγάλωσε και τό παιδί ξανάπεσε, γιατί δεν μπουρσίσε πιά να στέκεται στα πόδια του. Φώναξαν τό γιατρό. Χάλασε τά μούτρα του άμα τον εξέτασε και τους ειπε να τον πάνε στην Κλινική να τον άμτινοκοπήσουν. Τόν πήγαν, τον κοιτάξαν και τον βοήξαν φτισικό. Και τί φτισικό! Φαντάσου, δεν είχε πιά παρ άνα πνεύμονι. Τάλλο ήταν σχεδόν φαγομένο!

Μέσα σε τρεις ήμερες είχε γίνει όλη αυτή ή καταστροφή. Τό θρεψικό και ροδοκόκκινο παλιμάκι, που χαρόσσαν, αλήθεια, να τό βλέπεις, είχε μείνει τό μου κι' ήταν χλωπό σαν πεθαμένο. Κι' άν δεν τό πήγαιναν άμέσως σε κανένα σανατόριο, να τό προλάβουν, θά πέθανε.

— Νά τον βάλουμε στη «Σωτηρία», της ειπαμε.

— "Άχ, αυτό θά σάς έλεγα κι' εγώ!.. Μου ειπαν: είνε δύσκολο, μά τ' άφεντικά σου θά μπουρσίαν να τό καταφέρουν..." Άχ, κυρία μου! Άχ, κυρία μου!.. Κάμειτε δε, τι μπουρσίε για τό παιδί!..

Και δός τον κλάματα ή Σοφία, και δός του παρακάλα.

— "Ελα, μην κλάεις. Θά φροντίσουμε κι' άμέσως. Θά τον περιπουώδιν και θά γίνη καλά. Κι' ήλπιωμένοι άκόμα γιατρέϊ οντια, όταν ή άρρώστεια είνε στην αρχή. Κι' ό Κώστας, δεκοτό χρονών παιδί, που έδδ και τρεις ήμερες έσπαζε με τή γροθιά του σίδερο ;..."

Η έλίδα ξαναγύρισε στη μαύρη της καρδιά. Σκότισε τά δάκρυά της κι' άρχισε, όπως πάντα, την καθημερινή της έργασία.

ΕΚΚΕΚΤΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ ΣΚΟΠΟΣ !..

Τό 1807 οι Γάλλοι κατέλαβαν ένα μικρό νησί της Βαλτικής Θα- λάσσης, τή Ρουγα. Η φιλώαξ του νησιού είχε ανατεθεί σ' ένα Γαλ- λικό άποσάσια, μ' έπί κεφαλής τό λοχαγό Λαβού, στον όποιο, λί- γες μέρες κατόπι, έφτασε μια κατελείγουσα διαταγή του Γενικού Έπιτελείου περί άμέσου εκκενώσεως του νησιού.

Η επιβίβασι του άποσάσιματος έγινε με τόση σπουδή και νευ- ρικότητα, ώστε λησμόνησαν όλοι, ότι στο πίσω μέρος της παραλίας είχε τοποθετηθεί ως φρουρός ένας Γάλλος στρατιώτης, ό Ρουσέλ.

Τό πλοίο, με τό άποσάσια, έκανε σε λίγο πανιά κι' έφυγε κι' ό Ρουσέλ εξακολουθούσε, με τ' άλλο έλ' όμοιο, να κόβη βόλτες κατά μήκος της παραλίας, έντελώς άλληροφρόνητος για δυο συνέθησαν. Κοιρασμένος τέλος άπ' την πλώρη άρθησασία, ξεκίνησε και πή- γε στο φιλώασι για να ζητήση αντίκατάστασι, αλλά με μεγάλη του έπιλάξει τό βρήκε έντελώς κενό και με πώ μεγάλη άκόμα άπελπίσια του έμαθε, ότι τό άποσάσια είχε φύγει.

Μην ξεχνοντας πιά τί να κάνει, γιατί στο νη- σι σπάνια έπαιναν πλοία, πήγε στο πώ κοντινό χω- ριό και μίγρε ψυχογινός σ' έναν αγαθό τεχνίτη, ό όποιος μάλιστα ύστερα από κάποσο καιρό τον πάντρευε με τή μοναχοκόρη του.

"Ετσι πιά ό Ρουσέλ ζούσε στο νησί σαν φρό- νιμος νοικοκύρης με τή γυναικούλα του.

"Υστερα από πέντε χρόνια, κατέλειψε ξαφνι- κά στο λιμάνι του νησιού ένα γαλλικό πλοίο, τό ό- ποιο μετέφερε εκεί Γάλλους στρατιώτες.

— Τώρα πιά έχάθρα! ειπε ό Ρουσέλ, όταν έμαθε περί τίνος έρχόκετο.

Άλλα συγχρόνως μια ιδέα του φώτισε τό·κού και του έδωκε θάρρος. "Ετοξεσε γρήγορα στο σπίτι του, έφόρεσε τή στρατιωτική του στολή, πήρε τό όπλο του, κατέβηκε στην παραλία και κατέλαβε πάλι τή θέση του φιλώασι, στο ίδιο μέρος που τον είχαν άρψει πριν από πέντε χρόνια.

Στό μέρος αυτό αποδιβάσθησαν σε λίγο και οι Γάλλοι στρατιώτες μ' έπί κεφαλής πάλι τό λοχα- γό Λαβού.

— Τις ει ;!.. τους φώναξε τότε με βροντόδη φωνή ό Ρουσέλ, προτεινοντας τό όπλο του.

Οι Γάλλοι άπόμειναν μ' άνοιχτό τό στόμα.

— Τις ει ;! Ξαναφώναξε ό Ρουσέλ.

— Καλά, και σ' ποιός εισαι ; τον ρώτησε ό λοχαγός.

— Σκολός! άπάντησε ό Ρουσέλ.

"Ο λοχαγός Λαβού θυμήθηκε τότε τό λησμονη- μένο στο νησί στρατιώτη του, τον όποιο ξεφορσίσε για χαμένο, κατάλαβε τί είχε συμβεί κι' έσπασε στα γέλια. Κατόπι τον πλησίωσε, τούσφιξε τό χέρι και τον συνεχίαη για την πιστή εκτέλεσι του καθήκονός του.

— Βρε, χαρά στην ίσομονή σου, Ρουσέλ, έ- πρόσθεσε ό λοχαγός. "Ότε πέντε χρόνια σκοπός, ει ; λοιπόν κι' εγώ από τώρα σου χορηγώ... κανο- νική άδεια έλ' άόριστον!.."

"Υστερα από μια ώρα, τή φώναξα στο γρα- φείο μου για να της δώσω τό γράμμα.

— Αυτό θά τό πιάς μόνη σου στην κυρία τάδε, της ειπα. Της τά γράφο κι' εγώ, μά πώς της τα και σ'ό. "Έχει τά μέρα στη «Σωτηρία» και θά θέληση να μας κάνει τό καλό.

Πήρε τό γράμμα, όπως θάπαινε κι' ένα θαυματουργό γιατρικό που θάκανε καλά τον αδερφό της.

Εκείνη τή στιγμή, έπεσαν τά μάτια της στα κοινόνια που ήταν μαζεμένα στο δισκάκι μου. Την ειδα και της ειπα :

— "Αν θέλεις, πάρε κι' αυτά, ξεφο πώς τά μαζεμένεις.

Χλώμασε διαμιάς και ξεσπασε σαρακατικά :

— Και τί να τά κάνω τώρα πιά ;... Εγώ τά μάζευα για τον Κώστα. Μά ό γιατρός ειπε να μη ξαναδώη στο στόμα του ταυγά- ρο! "Ετσι που ήταν γραφό!.. Αυτό τό βίτσινο να του τό κόψη ή άρρώστεια!.. "Ας είνε, να ζήση τοιλύαχιστο!.."

Μιλόντας έτσι και κλαίγοντας, πήρε τά κοινόνια, τά ζούλιξε στη χούφτα της, τάβριξε στο καλύτε στα σκουπίδια, και γύρισε για να πάη τό γράμμα.

"Ός τή στιγμή εκείνη, τ' όμολογώ, δεν είχα συγνηθεί και τόσο πολύ. "Άλ- λά—περίεργο!—τό τελευταίο της αυτό κίνημα μ' έκαμε διαμιάς να νοιώσω όλο της τον πόνο. Και στα μάτια μου άνεθη- καν δάκρυα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
της Ακαδημίας Αθηνών

— Μά πάντα σάς τ' άνοιγω... Νά μην κάνετε τον κόπο, μου ειπε ή Σοφία.

